

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta (HE 280/2022 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Eduskunta-aloitteet

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavat aloitteet:

- Toimenpideoite TPA 134/2020 vp Antero Laukkanen kd ym. Toimenpideoite lisätylle sokerille tulevan terveysterusteisen veron käyttöönottamisesta
- Toimenpideoite TPA 148/2020 vp Sari Sarkomaa kok ym. Toimenpideoite terveysterusteisen veron käyttöönotosta
- Toimenpideoite TPA 24/2021 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym. Toimenpideoite terveysterusteisen verosta ja energijuomien myynnin kieltämisestä alle 15-vuotiaille
- Toimenpideoite TPA 112/2022 vp Sari Essayah kd ym. Toimenpideoite lisätylle sokerille tulevan terveysterusteisen veron käyttöönottamisesta

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Pia Kivimies, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Jenni Oksanen, valtiovarainministeriö
- elintarviketurvallisuusjohtaja Sebastian Hielm, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Sirpa Sarlio, sosiaali- ja terveystministeriö
- johtava veroasiantuntija Nina Kurki, Verohallinto
- tutkimusprofessori Tuomas Kosonen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- erityisasiantuntija Tuulikki Lehto, Ruokavirasto
- pääsihteeri Arja Lyytikäinen, Valtion ravitsemusneuvottelukunta
- johtava asiantuntija Heli Kuusipalo, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- veroasiantuntija Tiina Ruohola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- ekonomisti Bate Ismail, Elintarviketeollisuusliitto ry

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

- toiminnanjohtaja Miika Ilomäki, Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto ry
- johtava asiantuntija Toni Jääskeläinen, Kaupan liitto ry
- juristi Emmi Meriranta, Kuluttajaliitto ry
- varatoimitusjohtaja Veli-Matti Aittoniemi, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- toimitusjohtaja Tuula Loikkanen, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry
- lakimies Tea Taivalkoski, Päivittäistavarakauppa ry
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Ulla Kiuru, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- toiminnanjohtaja Juha Viertola, Suomen Diabetesliitto ry
- asiantuntijahammaslääkäri Aija Hietala-Lenkkeri, Suomen Hammaslääkäriliitto ry
- pääsihteeri Marjaana Lahti-Koski, Suomen Sydänliitto ry
- yhteiskunnallisen vaikuttamisen koordinaattori Mikko Pousi, Suomen Sydänliitto ry
- johtaja Marika Skyttä, Suomen Syöpäyhdistys
- puheenjohtaja, professori Pertti Mustajoki, Terve Paino ry
- ekonomisti Janne Kalluinen, Veronmaksajain Keskusliitto ry
- kaupallinen johtaja Torsti Hurmerinta, Eckes-Granini Finland Oy
- viestintä- ja yhteiskuntavastuujohtaja Marja-Liisa Weckström, Oy Sinebrychoff Ab
- toimitusjohtaja Elli Holappa, Smoothie Heaven Oy
- asianajaja Piia Ahonen, Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy edustaen Smoothie Heaven Oy:ä

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Tulli
- Hengitysliitto ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Coca-Cola Finland Oy
- Finn Spring Oy
- Olvi Oyj

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi virvoitusjuomaverosta annettua lakia.

Virvoitusjuomien valmisteveroa muutettaisiin voimakkaammin terveysperusteiseen suuntaan vahvistamalla veroon sisältyvää terveysohjausta. Virvoitusjuomavero porrastettaisiin nykyisen kahden veroluokan sijaan kuuteen veroluokkaan tuotteen sokeripitoisuuden perusteella. Alimman veroluokan veroa kannettaisiin sokerittomista tuotteista kuten nykyisin. Sokerittomien juomien vero laskisi 9 senttiin nykyisestä 13 sentistä litralta. Sokeria sisältävien juomien veron määrä olisi 16, 24, 32, 40 tai 48 senttiä litralta.

Makeuttamattomien ja maustamattomien vesien ja kivennäisvesien verotusta muutettaisiin siten, että virvoitusjuomaveroa kannettaisiin myös yli viiden litran vähittäismyyntipakkaukseen pakatuista juomista.

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

Veron piiristä poistettaisiin kiinteät juoma-aineet.

Veropohjaan ehdotettavien muutosten arvioidaan pienentävän verotuottoa noin kahdella miljonnalla eurolla. Muilta osin ehdotetuilla muutoksilla ei olisi välitöntä vaikutusta virvoitusjuomaveron tuottoon. Verotasojen porrastus on mitoitettu siten, että juomien keskimääräinen verotaso säilyisi ennallaan. Ehdotetut muutokset voisivat kuitenkin alentaa verotuottoa, jos kulutus siirtyisi muutosten seurauksena lievemmin verotettuihin sokerittomiin tai vähemmän sokeria sisältäviin juomiin.

Virvoitusjuomaverosta annettuun lakiin tehtäisiin lisäksi eräitä säädösviittauksia koskevia päivityksiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana sen jälkeen, kun ehdotetun virvoitusjuomaveromallin EU:n valtioneuvoston mukaisuudesta on saatu varmistus Euroopan komissiolta.

Toimenpidealoitteet

Toimenpidealoitteessa TPA 134/2020 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lisätylle sokerille tulevan terveysterveysteisen veron käyttöönottamiseksi.

Toimenpidealoitteessa TPA 148/2020 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin terveysterveysteisen veron käyttöönottamiseksi.

Toimenpidealoitteessa TPA 24/2021 vp ehdotetaan, että kansanterveyden parantamiseksi ja terveellisten elintapojen edistämiseksi hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ja selvittää mahdollisuutta terveysterveysteisen veron valmisteluun ja käyttöönottoon sekä ryhtyy toimenpiteisiin energijuomien myynnin kieltämiseksi alle 15-vuotiaille.

Toimenpidealoitteessa TPA 112/2022 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lisätylle sokerille tulevan terveysterveysteisen veron käyttöönottamiseksi.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta puoltaa ehdotuksen hyväksymistä muutettuna.

Esityksen tavoitteet ja ehdotukset

Pääministeri Sanna Marinin hallitus sopi syksyn 2021 talousarvioneuvotteluissa terveysterveysteisen veron valmistelusta vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa vahvistettaisiin virvoitusjuomaveron terveysterveysteisen veron ohjausta ja myöhemmässä vaiheessa mahdollisesti valmisteltaisiin veromalli, jolla veropohjaa laajennettaisiin terveysterveysteisesti muihin tuoteryhmiin. Esityksessä on kyse tästä ensimmäisen vaiheen toimesta.

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

Esityksen tavoitteena on muuttaa virvoitusjuomaveroa nykyistä voimakkaammin terveysperusteiseen suuntaan. Tavoitteena on ohjata kulutusta ja tuotantoa korkean sokeripitoisuuden juomista vähemmän sokeria sisältäviin juomiin. Samalla tavoitteena on kuitenkin myös ylläpitää verotuottoja. Esityksessä ehdotetaan, että virvoitusjuomien valmistevero porrastettaisiin nykyisen kahden veroluokan sijaan kuuteen veroluokkaan. Alimman veroluokan veroa kannettaisiin sokeittomista tuotteista kuten nykyisin, mutta veron määrä olisi tältä osin nykyistä alempi.

Tavoitteena on myös tarkistaa virvoitusjuomaveron veropohjaa käynnissä olevan valtioneuvoston perusteella. Vuonna 2021 vireille tulleen valtioneuvoston alustavan tutkimuksen yhteydessä komissio on kiinnittänyt huomiota muun muassa veden sekä kahvin ja teen verokohteluun. Veden osalta kyse on siitä, että virvoitusjuomaveroa kannetaan nimikkeen 2201 vesistä ja kivennäisvesistä vain, jos ne on pakattu tilavuudeltaan enintään viiden litran vähittäismyyntipakkaukseen. Kahvin ja teen osalta on puolestaan kyse siitä, että ne on rajattu veron ulkopuolelle, kun taas nimikkeeseen 2106 kuuluvat kiinteässä muodossa olevat juoma-aineet kuuluvat veron piiriin. Esityksessä ehdotetaan, että makeuttamattomien ja maustamattomien vesien ja kivennäisvesien verotusta muutettaisiin siten, että virvoitusjuomaveroa kannettaisiin myös yli viiden litran vähittäismyyntipakkaukseen pakatuista juomista. Lisäksi ehdotetaan, että veron piiristä poistettaisiin kiinteät juoma-aineet.

Kotimaisia marja- ja hedelmämehuja ei ehdoteta rajattavaksi veropohjaltaan fiskaalisen virvoitusjuomaveron ulkopuolelle valtioneuvoston päätöksistä johtuen. Täysmehujen vero määräytyisi sokeripitoisuuden perusteella vastaavasti kuin muilla veron piiriin kuuluvilla juomilla. Sokerinsaanin kannalta lisätyllä ja luontaisella sokerilla ei ole eroa, koska luontainen sokeri sisältää yhtä paljon energiaa kuin lisätty sokeri.

Esityksen mukaan virvoitusjuomaveron verotaso on pyritty mitoittamaan siten, että veron piiriin jatkossakin kuuluvien juomien keskimääräinen verotaso säilyisi ennallaan, mutta veroa porrastettaisiin sokeria sisältävien juomien osalta juoman kokonaissokeripitoisuuden mukaan. Kiinteiden juoma-ainesten jättäminen veron ulkopuolelle vähentäisi verotuottoa noin 2 miljoonaa euroa. Yli viiden litran pakkauksissa olevat vedet lisättäisiin veron piiriin, mutta esityksessä on arvioitu, että tältä osin verotuottovaikutus jäisi todennäköisesti vähäiseksi.

Ehdotetuilla veroporrastuksilla voi olla kulutettujen juomien sokeripitoisuutta vähentäviä vaikutuksia kahta kautta: joko niin, että kuluttajat vähentävät korkean sokeripitoisuuden juomien kulutusta tai siirtyvät kuluttamaan sokerittomia tai vähemmän sokeria sisältäviä juomia, tai siten, että juomien valmistajat muokkaavat juomia vähemmän sokeria sisältäviksi.

Asiantuntijakuulemiset

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa näkemykset ehdotetuista muutoksista jakaantuivat kahteen. Terveysta edistävät järjestöt pitivät tärkeänä sitä, että virvoitusjuomaveroa kehitetään terveysperusteisempaan suuntaan, ja toivat esille verotuksen merkityksen kuluttajakäyttäytymiseen vaikuttavana keinona. Lisäksi tuotiin esille se, että virvoitusjuomaveroa tulisi muuttaa vielä voimakkaammin terveysperusteisemmaksi veroluokkia kiristämällä tai nostamalla asteikon ylimpiä portaita ja että veroluokkien pienempi määrä voisi olla hallinnollisen taakan ja vaikuttavuuden näkökulmasta perustellumpaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

Elintarviketeollisuutta edustavat järjestöt ja toimijat eivät kannattaneet ehdotettuja muutoksia. Ehdotusten terveys- ja taloudellisiin vaikutuksiin ja ylipäättään ehdotusten vaikuttavuuteen halutulla tavalla nähtiin liittyvän epävarmuutta sekä ehdotettujen tuoteryhmien eriarvoistavan eri toimialan yrityksiä keskenään. Myös elintarviketeollisuutta edustavat tahot kritisoivat ehdotettujen veroluokkien runsasta määrää, minkä nähtiin aiheuttavan rajanveto-ongelmia ja merkittävää hallinnollisen taakan kasvua. Veron ylimmät tasot nähtiin myös liian korkeina.

Kuultavista monet, mukaan lukien terveyttä edistävät järjestöt, pitivät hyvänä esityksessä ehdotettua mallia, jossa luontaista ja lisättyä sokeria kohdellaan verotuksellisesti samalla tavalla, koska näillä ei ole juomissa eroa terveyden ja ravitsemuksen kannalta. Toisaalta moni taho vastusti tätä mallia ja nosti erityisesti esille ongelmallisina asiakkaiden kaupassa itse mehukoneella puristamat mehut ja paikan päällä valmistetut smoothiet, joiden osalta veron määrän laskeminen voi jo olla käytännössä mahdotonta. Sinällään tuorepuristettujen mehujen ja marjojen hyödyt tunnistettiin, mutta ne eivät poista niiden sisältämän sokerin tuomaa haittaa liialliselle energiansaannille ja hammasterveydelle.

Lisäksi useat katsoivat, että makeuttamattomille ja maustamattomille vesille ja kivennäisvesille tulisi terveystarkoituksena olla nollaveroluokka. Kiinteiden juoma-ainesten poistamista veron piiristä ei pidetty perusteltuna terveystavoitteen näkökulmasta, koska tässä tuoteryhmässä on monenlaisia tuotteita mehuista urheilu- ja energiajuomiin, ja esitettiin, että tämän osalta tulisi odottaa komissiossa vireillä olevan valtioneuvoston lopputulosta.

Yleistä

Valiokunta pitää perusteltuna ehdotettua virvoitusjuomaveron muuttamista nykyistä voimakkaammin terveysperusteiseen suuntaan. Nyt ehdotetuissa muutoksissa vero-ohjaus kohdistuisi nimenomaan sokerinsaannin vähentämiseen muutoksen tavoitteen mukaisesti, ei muihin mahdollisiin terveystarkoituksiin. Tähän nähden valiokunta pitää perusteltuna luontaisten ja lisättyjen sokerien kohtelemista samalla tavalla.

Ehdotettujen veroluokkien määrää on kuulemisissa kritisoitu, ja valiokunta on myös harkinnut, onko näin moni veroluokka tarpeen. Saadun selvityksen mukaan veroporrastuksen luokkien rajojen valinnassa on huomioitu se, minkälainen eri sokeripitoisuuden juomien jakauma on nykyisin. Jos portaat asetettaisiin ehdotettua väljemmäksi, yhden luokan sisälle saattaisi kasautua suuri määrä juomia, jolloin kannustimet jäisivät ehdotettua tiheämpää porrastusta pienemmäksi. Juomatottumusten hitaan muutoksen takia voi myös olla perusteltua, että tiheä veroporrastus mahdollistaa juomien sokeripitoisuuden muokkaamisen vähitellen. Tähän nähden valiokunta katsoo, että ehdotetut veroluokat ovat perusteltuja, mutta katsoo kuitenkin, että veroporrastusten vaikuttavuutta tulee seurata.

Ehdotetussa muutoksessa veronalaisten tullitariffinimikkeiden määrä ei lisääntyisi eli veron piiriin kuuluisivat kiinteitä juoma-aineita lukuun ottamatta samat tuoteryhmät kuin nykyisin. Muutos ei lisäisi nimike-epäselvyyksiä, sillä yksittäisen tuotteen tullitariffinimike on tiedettävä ja ilmoitettava verotusta varten jo nykyisin. Verotason määrittämiseen tarvittaisiin jatkossa tietoa tuotteen sokeripitoisuudesta. Sokeripitoisuus on elintarvikelainsäädännön mukaan lähtökohtai-

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

sesti pakollinen ilmoitettava tieto pakatuissa elintarvikkeissa, joten sen tulee olla valmistajalla tiedossa muutoinkin.

Pakkaamattomat juomat

Elintarvikelainsäädännössä pakkaamattomiksi katsottavien elintarvikkeiden, kuten kaupan mehukoneella puristettujen mehujen ja smoothiebaarien smoothiejuomien osalta ei ole säädetty velvollisuutta ilmoittaa loppukuluttajalle kirjallisesti tai suullisesti vähittäis- tai tarjoilupaikassa tuotteen sokerimäärää. Lähtökohtaisesti voidaan olettaa, että myös pakkaamattomien tuotteiden valmistajalla on olemassa tieto valmistamansa tuotteen sokeripitoisuudesta, vaikkei sen ilmoittamista kuluttajalle vaaditakaan. Yksittäisen tuotteen sokeripitoisuus voi kuitenkin vaihdella riippuen esimerkiksi raaka-aineen, kuten appelsiinin, kasvuolosuhteista. Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esille, että tällaisten paikan päällä valmistettujen tuotteiden osalta sokeripitoisuuden määrittäminen voi olla käytännössä mahdotonta.

Verojärjestelmän tulee olla sellainen, ettei kenenkään voida katsoa saavan perusteetonta kilpailuetua esimerkiksi verovapautuksen tai veron soveltamisalan ulkopuolelle jättämisen vuoksi. Valiokunta yhtyy näihin näkemyksiin ja pitää lähtökohtaisesti laajaa veropohjaa perusteltuna. Paikan päällä valmistettujen tuotteiden sokeripitoisuuden määrittämiseen liittyy hallinnollista hankaluutta, ja sokeripitoisuus pitää pystyä määrittämään entistä tarkemmin veroluokkien määrän kasvaessa. Veron perusteen tulisi olla selkeä. Tämä vuoksi valiokunta pitää kuitenkin perusteltuna, että tällaiset niin sanotut pakkaamattomat juomat, jotka on valmistettu välittömään myyntiin elintarvikkeen luovutuspaikassa, rajataan veron ulkopuolelle. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan säännöksen lisäämistä lakiehdotukseen. Määritelmässä tukeuduttaisiin elintarvikelainsäädännössä määriteltyyn pakkaamattoman elintarvikkeen käsitteeseen.

Verotuksen ulkopuolelle jäisivät kaikki esimerkiksi kahviloissa, ravintoloissa, smoothiebaareissa ja päivittäistavarakaupoissa luovutettavat virvoitusjuomat silloin, kun ne on myös valmistettu samassa paikassa välittömään myyntiin.

Koska tällaiset tuotteet ovat tällä hetkellä veron piirissä, kaventaisi muutos veropohjaa nykyisestä ja myös hallituksen esityksessä ehdotetun mukaisesta veropohjasta.

Tällä hetkellä virvoitusjuomien pienimuotoinen valmistustoiminta, joka on määritelty 70 000 litraksi virvoitusjuomaa kalenterivuoden aikana, on virvoitusjuomaverotuksen ulkopuolella. Tämä rajaa verotuksen ulkopuolelle osan tällaisista paikan päällä valmistetuista tuotteista jo nykyään.

Valtiontukikysymykset ja voimaantuloajankohta

Hallituksen esityksessä on arvioitu, että vaikka ehdotettuun veromalliin ei katsota sisältyvän SEUT:ssa tarkoitettua kiellettyä valtiontukea, juomateollisuuden, viranomaisten ja verojärjestelmän selkeyden kannalta on kuitenkin tärkeää, että veromallin EU:n valtiontukimääräysten mukaisuus varmistetaan ennen lain voimaantuloa.

Tarkoitus on, että muutokset tulisivat voimaan asetuksella annettavana ajankohtana sen jälkeen, kun komissiolta on saatu varmistus siihen, ettei veromalliin liity valtiontukioikeudellisia ongel-

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

mia. Samassa yhteydessä tulee arvioitavaksi valtiontukinäkökulmasta valiokunnan ehdottama muutos pakkaamattomien juomien, jotka on valmistettu välittömään myyntiin elintarvikkeen luovutuspaikassa, rajaamisesta veron ulkopuolelle.

Toimiala on kuulemisissa tuonut esille, että valmistava teollisuus ja kauppa sopivat 4–8 kuukautta aikaisemmin tulevista valikoimajaksoista hinnoittelun suhteen. Valiokunta pitää tärkeänä, että asetuksella voimaantuloajankohtaa määritettäessä nämä pitkät valikoimajaksot otetaan huomioon.

Lopuksi

Muutoin valiokunnalla ei ole huomautettavaa ehdotettuihin muutoksiin.

Vaikka nyt ehdotetut muutokset vievät virvoitusjuomaverotusta terveysperusteisempaan suuntaan, tarkastelu kohdistuu kapea-alaisesti vain sokerin terveysvaikutuksiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa veroa tarkastellaan laajemmin ottamalla myös muut terveysnäkökohdat huomioon. Lisäksi tulisi arvioida mahdollisuutta laajempaan, myös muihin tuoteryhmiin kohdistuvaan terveysperusteiseen veroon.

Toimenpidealoitteet

Edellä oleviin perusteluihin viitaten valiokunta ehdottaa, että toimenpidealoitteet hylätään.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Virvoitusjuomaverosta annetun lain soveltamisalaa koskevan 1 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 kohta, jolla rajattaisiin veron soveltamisalan ulkopuolelle pakkaamattomat juomat, jotka on valmistettu välittömään myyntiin elintarvikkeen luovutuspaikassa. Tämä toteutettaisiin viittaamalla elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (834/2014) 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin pakkaamattomiin elintarvikkeisiin, jonka mukaan pakkaamattomalla elintarvikkeella tarkoitetaan "loppukuluttajalle sellaisenaan tarkoitettua elintarviketta, jonka kuluttaja itse pakkaa, joka pakataan kuluttajan pyynnöstä elintarvikkeen luovutuspaikassa, joka on valmiiksi pakattu elintarvikkeen luovutuspaikassa välitöntä myyntiä varten tai joka tarjoillaan elintarvikkeen luovutuspaikassa loppukuluttajalle valmiina nautittavaksi". Koska lain soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin vain ne tuotteet, joiden valmistus- ja luovutuspaikka on sama, kohtaan 7 lisättäisiin selkeyden vuoksi myös vaatimus siitä, että tuotteet luovutetaan samasta elintarvikkeen luovutuspaikasta kuin missä ne on tehty.

Ehdotetun uuden 7 kohdan lisäämisen johdosta kohtaan 6 tehtäisiin tekninen muutos.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 280/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää toimenpidealoitteet TPA 134, 148/2020 vp, 24/2021 vp ja 112/2022 vp.

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan virvoitusjuomaverosta annetun lain (1127/2010) 1 §:n 2 momentti ja 3 momentin 1, 2 ja 4—6 kohta, 2 §, 3 §:n 1 momentti sekä liite, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 3 momentin 4—6 kohta laissa 1084/2013, 2 § osaksi laissa 1535/2016, 3 §:n 1 momentti laissa 1535/2016 ja liite laissa 1210/2019, sekä lisätään 1 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1084/2013 uusi 7 kohta seuraavasti:

1 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan tullitariffin nimikkeeseen 2201 tuotteisiin, jos ne on pakattu vähittäismyyntipakkaukseen. Vähittäismyyntipakkauksena pidetään myös vastaavanlaista pakkausta ravitsemistoiminnassa.

Tätä lakia ei sovelleta seuraaviin tuotteisiin:

1) kliiniset ravintovalmisteet, jotka täyttävät Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 609/2013 täydentämisestä erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin tarkoitettujen elintarvikkeiden koostumusta ja niistä annettavia tietoja koskevien erityisvaatimusten osalta annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2016/128 säädetty koostumusta koskevat vaatimukset;

2) äidinmaidonkorvikkeet ja vieroitusvalmisteet, jotka täyttävät Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 609/2013 täydentämisestä äidinmaidonkorvikkeiden ja vieroitusvalmisteiden koostumusta ja niistä annettavia tietoja koskevien erityisvaatimusten sekä imeväisten ja pikkulasten ravitsemisesta annettavia tietoja koskevien vaatimusten osalta annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2016/127 säädetty koostumusta koskevat vaatimukset;

4) painonhallintaan tarkoitettut elintarvikkeet, jotka täyttävät Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 609/2013 täydentämisestä painonhallintaan tarkoitettujen ruokavalionkorvikkeiden koostumusta ja niistä annettavia tietoja koskevien erityisvaatimusten osalta anne-

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

tussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2017/1798 säädetty koostumusta koskevat vaatimukset;

5) ravintolisät, jotka täyttävät elintarvikelain (297/2021) nojalla säädetty vaatimukset;

6) lääkelain (395/1987) 4 §:ssä tarkoitettut lääkevalmisteet;

7) sellaiset liitteen verotaulukossa mainitut tuotteet, jotka ovat elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (834/2014) 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja pakkaamattomia elintarvikkeita ja jotka luovutetaan samasta mainitussa asetuksen kohdassa tarkoitettusta elintarvikkeen luovutuspaikasta, jossa ne on valmistettu. (Uusi 7 kohta)

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *virvoitusjuomalla* liitteen verotaulukossa tarkoitettuja tuotteita;
2) *sokerilla* mono- ja disakkarideja, ei kuitenkaan polyoleja;
3) *sokerittomalla virvoitusjuomalla*, joka sisältää sokeria enintään 0,5 grammaa 100 millilitrassa;

4) *maustamattomilla kasvipohjaisilla juomilla* sellaisia tullitariffin nimikkeeseen 2202 99 11 kuuluvia proteiinipitoisuudeltaan vähintään 2,8 painoprosenttisia soijapohjaisia juomia ja nimikkeeseen 2202 99 15 kuuluvia proteiinipitoisuudeltaan alle 2,8 painoprosenttisia soijajuomia ja 8 ryhmän pähkinöihin, 10 ryhmän viljoihin ja 12 ryhmän siemeniin pohjautuvia juomia, jotka ovat maustamattomia ja jotka sisältävät enintään 4,8 grammaa sokeria 100 millilitrassa.

Tullitariffin nimikkeillä tarkoitetaan tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2022/1998 mukaisia nimikkeitä.

3 §

Veron määrä

Valmisteveroa on suoritettava liitteen verotaulukon mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

VEROTAULUKKO

Tullitariffin nimike	Tuote	Tuote- ryhmä	Veron määrä snt/l
2009	Käymättömät ja lisättyä alkoholia sisältämättömät hedelmä- ja pähkinämehut (myös rypäleen puristemehu "grape must" ja kookosvesi) ja kasvismehut, myös lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävät: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)		
	– sokeriton	1A	9
	– sokeripitoisuus yli 0,5 mutta enintään 2,5 grammaa 100 millilitrassa	1B	16
	– sokeripitoisuus yli 2,5 mutta enintään 5 grammaa 100 millilitrassa	1C	24
	– sokeripitoisuus yli 5 mutta enintään 8 grammaa 100 millilitrassa	1D	32
	– sokeripitoisuus yli 8 mutta enintään 11 grammaa 100 millilitrassa	1E	40
	– sokeripitoisuus yli 11 grammaa 100 millilitrassa	1F	48
2106:sta	Muualle kuulumattomat elintarvikevalmisteet:		
	– alkoholia sisältämättömät tai enintään 1,2 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät tuotteet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi juomien valmistukseen:		
	– – muut kuin kiinteässä muodossa olevat juoma-ainekset		
	– sokeriton	3A	9
	– sokeripitoisuus yli 0,5 mutta enintään 2,5 grammaa 100 millilitrassa	3B	16
	– sokeripitoisuus yli 2,5 mutta enintään 5 grammaa 100 millilitrassa	3C	24
	– sokeripitoisuus yli 5 mutta enintään 8 grammaa 100 millilitrassa	3D	32
	– sokeripitoisuus yli 8 mutta enintään 11 grammaa 100 millilitrassa	3E	40
	– sokeripitoisuus yli 11 grammaa 100 millilitrassa	3F	48
2201:stä	Vesi, myös luonnon tai keinotekoinen kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältämätön ja maustamaton	4A	9
2202	Vesi, myös kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävä tai maustettu, ja muut alkoholittomat juomat, ei kuitenkaan nimikkeen 2009 hedelmä-, pähkinä- tai kasvismehut: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)– ei kuitenkaan maustamattomat kasvipohjaiset juomat		
	– sokeriton	5A	9
	– sokeripitoisuus yli 0,5 mutta enintään 2,5 grammaa 100 millilitrassa	5B	16
	– sokeripitoisuus yli 2,5 mutta enintään 5 grammaa 100 millilitrassa	5C	24

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

2204:sta	– sokeripitoisuus yli 5 mutta enintään 8 grammaa 100 millilitrassa	5D	32
	– sokeripitoisuus yli 8 mutta enintään 11 grammaa 100 millilitrassa	5E	40
	– sokeripitoisuus yli 11 grammaa 100 millilitrassa	5F	48
	Tuoreista rypäleistä valmistettu viini, myös väkevöity viini; rypäleen puristemehu (grape must), muu kuin nimikkeeseen 2009 kuuluva: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	– alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia		
	– sokeriton	6A	9
	– sokeripitoisuus yli 0,5 mutta enintään 2,5 grammaa 100 millilitrassa	6B	16
	– sokeripitoisuus yli 2,5 mutta enintään 5 grammaa 100 millilitrassa	6C	24
	– sokeripitoisuus yli 5 mutta enintään 8 grammaa 100 millilitrassa	6D	32
	– sokeripitoisuus yli 8 mutta enintään 11 grammaa 100 millilitrassa	6E	40
2205:sta	– sokeripitoisuus yli 11 grammaa 100 millilitrassa	6F	48
	Vermutti ja muu tuoreista viinirypäleistä valmistettu viini, joka on maustettu kasveilla tai aromaattisilla aineilla: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	– alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosentti		
	– sokeriton	7A	9
	– sokeripitoisuus yli 0,5 mutta enintään 2,5 grammaa 100 millilitrassa	7B	16
	– sokeripitoisuus yli 2,5 mutta enintään 5 grammaa 100 millilitrassa	7C	24
	– sokeripitoisuus yli 5 mutta enintään 8 grammaa 100 millilitrassa	7D	32
	– sokeripitoisuus yli 8 mutta enintään 11 grammaa 100 millilitrassa	7E	40
	– sokeripitoisuus yli 11 grammaa 100 millilitrassa	7F	48
2206:sta	Muut käymisen avulla valmistetut juomat (esim. siideri, päärynäviini ja sima); käymisen avulla valmistettujen juomien sekoitukset sekä käymisen avulla valmistettujen juomien ja alkoholittomien juomien sekoitukset, muualle kuulumattomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	– alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosentti, ei kuitenkaan oluen ja alkoholittomien juomien sekoitukset		
	– sokeriton	8A	9
	– sokeripitoisuus yli 0,5 mutta enintään 2,5 grammaa 100 millilitrassa	8B	16
	– sokeripitoisuus yli 2,5 mutta enintään 5 grammaa 100 millilitrassa	8C	24
	– sokeripitoisuus yli 5 mutta enintään 8 grammaa 100 millilitrassa	8D	32
	– sokeripitoisuus yli 8 mutta enintään 11 grammaa 100 millilitrassa	8E	40
	– sokeripitoisuus yli 11 grammaa 100 millilitrassa	8F	48

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

2208:stä	Denaturoimaton etyylialkoholi (etanoli), alkoholipitoisuus pienempi kuin 80 tilavuusprosenttia; väkevät alkoholijuomat, liköörit ja muut alkoholipitoiset juomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	– juomat, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia:		
	– – hiilihapotetut		
	– sokeriton	9A	9
	– sokeripitoisuus yli 0,5 mutta enintään 2,5 grammaa 100 millilitrassa	9B	16
	– sokeripitoisuus yli 2,5 mutta enintään 5 grammaa 100 millilitrassa	9C	24
	– sokeripitoisuus yli 5 mutta enintään 8 grammaa 100 millilitrassa	9D	32
	– sokeripitoisuus yli 8 mutta enintään 11 grammaa 100 millilitrassa	9E	40
	– sokeripitoisuus yli 11 grammaa 100 millilitrassa	9F	48
	– – muut		
	– sokeriton	10A	9
	– sokeripitoisuus yli 0,5 mutta enintään 2,5 grammaa 100 millilitrassa	10B	16
	– sokeripitoisuus yli 2,5 mutta enintään 5 grammaa 100 millilitrassa	10C	24
	– sokeripitoisuus yli 5 mutta enintään 8 grammaa 100 millilitrassa	10D	32
	– sokeripitoisuus yli 8 mutta enintään 11 grammaa 100 millilitrassa	10E	40
	– sokeripitoisuus yli 11 grammaa 100 millilitrassa	10F	48
3302:stä	Hyvänhajuisten aineiden seokset sekä yhteen tai useampaan tällaiseen aineeseen perustuvat seokset (myös alkoholiliuokset), jollaisia käytetään raaka-aineena teollisuudessa; muut hyvänhajuisiin aineisiin perustuvat valmisteet, jollaisia käytetään juomien valmistukseen:		
	– jollaisia käytetään elintarvike- tai juomateollisuudessa:		
	– – jollaisia käytetään juomateollisuudessa, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia		
	– sokeriton	11A	9
	– sokeripitoisuus yli 0,5 mutta enintään 2,5 grammaa 100 millilitrassa	11B	16
	– sokeripitoisuus yli 2,5 mutta enintään 5 grammaa 100 millilitrassa	11C	24
	– sokeripitoisuus yli 5 mutta enintään 8 grammaa 100 millilitrassa	11D	32
	– sokeripitoisuus yli 8 mutta enintään 11 grammaa 100 millilitrassa	11E	40
	– sokeripitoisuus yli 11 grammaa 100 millilitrassa	11F	48
3824:stä	Kemialliset tuotteet ja kemian- tai siihen liittyvän teollisuuden valmisteet (myös jos ne ovat luonnontuotteiden seoksia), muualle kuumattomat:		
	– juomien valmistukseen soveltuvat kivennäissuolaliuokset		

Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

– sokeriton	12A	9
– sokeripitoisuus yli 0,5 mutta enintään 2,5 grammaa 100 millilitrassa	12B	16
– sokeripitoisuus yli 2,5 mutta enintään 5 grammaa 100 millilitrassa	12C	24
– sokeripitoisuus yli 5 mutta enintään 8 grammaa 100 millilitrassa	12D	32
– sokeripitoisuus yli 8 mutta enintään 11 grammaa 100 millilitrassa	12E	40
– sokeripitoisuus yli 11 grammaa 100 millilitrassa	12F	48

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa laajemman terveystieteisen veron valmistelua, joka ottaisi laajemmin huomioon tuotteiden terveysvaikutukset.

Helsingissä 17.2.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Vilhelm Junnila ps (osittain)
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iiris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps (osittain)
varajäsen Toimi Kankaanniemi ps (osittain)
varajäsen Anneli Kiljunen sd
varajäsen Jani Mäkelä ps (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen